

Kriminalisztika 5.

Csapdák, daktiloszkópia & szakértői bizonyítás

Péceli Ádám

Legfőbb Ügyészség

Terrorizmus, Pénzmosás és
Katonai Ügyek Főosztálya

Kriminalisztika

Csapidák, daktiloszkópia & szakértők

Leplezett eszközök fogalma | feltételei [Be.

1. **Alapjogot korlátoz:** magánlakás sérthetlensége, magántitok, levéltitok, személyes adatok védelme
2. **Büntetőeljárás keretében:** azonos eszközök be. Előtt – TIGY, külön törvény alapján, NEM bűnüldözési célból
3. **különleges tevékenység:** NEM retrospektív, hanem valós idejű – „real time”
4. **az érintett tudta nélkül:** „titkos”; „leplezett”

TIGY végzésére feljogosított szervek:

- Nemzetbiztonsági szolgálatok [nbsz] & rendőrség terrorizmust elhárító szerve (TEK)
- Nbsz: a.) polgári: **IH | AH | NIK | NBSZSZ** 2.) **katonai NBSZ**
- **IH:** „kémelhárítás”, rejtjelezés, külföldi fenyegetések felderítése (terror, szervezett bűnözés)
- **AH:** alkotmányvédelem – állami-tdi berend.t fenyegető tényezők & felderítés (állam elleni bcs-ek), megbízhatósági vizsgálat, kifogástalan életvitel ell.

Kriminálisztika

Csapdák, daktiloszkópia & szakértők

TIGY végzésére feljogosított szervek:

- **NBSZSZ:** nemzetbiztonsági szakszolgálat – eszköz & berendezés biztosítása TIGY-hez, objektumok és berendezések védelme
- **NIK:** Magyarország nemzetbiztonsági – bűnügyi helyzetképének monitoringja (terrorfenyegetettség, kockázatelemzés, koordinál, tendenciákat figyel és elemez) –
- jogosult megismerni a TIGY keretében keletkezett adatokat is | figyeli a párhuzamos TIGYre

Leplezett eszközök feltételei [Be. 214.§ (5) bekezdése]:

1. Info v bizonyíték a be. céljához **elengedhetetlen | más eszközzel nem** szerzhető meg
2. Az elérendő bűnüldözési célhoz képest **NEM** jár az alapjogok **aránytalan korlátozásával**
3. Alkalmazásával a bizonyíték (info) megszerzése **valószínűsíthető**

Kriminalisztika

Csapdák, daktiloszkópia & szakértők

Leplezett eszközök

- **I. Engedélyhez nem kötött:** együttműködő személy, puhatolás (& OSINT), csapda, jelleget leplező nyomozó (helyettesítő személy), titkos megfigyelés (KÍVÜLRŐL – jármű, helyszín, tárgy), dezinformáció, lehallgatás előkészítése (minimális tech adatok megszerzése – NEM a tartalom)
- **II. Ügyész engedélyéhez kötött:** fizetési műveletek megfigyelése (monitoring), nyomozati alku (eljárás megszüntetése együttműködés esetére), hozzájárulással alk. Megfigyelés (sértett fenyegetése esetén – uzsora, kapcs.erőszak, zaklatás), álvásárlás (minta-bizalom-elfogás), fedett nyomozó, álvásárlás + együttműködő v nyomozó, fedőokirat, fedőintézmény (szervezet), fedőadat
- **III. Bíró engedélyéhez kötött:** hely megfigyelése (BELÜLRŐL), átkutatása, info rdsz megfigyelése, küldemény megismerése, lehallgatás

Kriminalisztika

Csapdák, daktiloszkópia & szakértők

Krimináltechnikai csapdák

- Engedélyhez NEM kötött **leplezett eszköz**
- **[Be. 215.§ (3) bek.]**: bcs. megszakítása, elkövető azonosítása, bizonyítás érdekében
- **Lényege**: olyan tárgy (vegyület, anyag) elhelyezése, amivel az elkövetőnek az elkövetés során érintkeznie KELL
- **Fajtái pl**: ujjnyom, kép v videofelvevő, legtipikusabb: jelölt (festett) pénz
- Pl.: BH 2009.346, Fővárosi Tvszék 1071/2012/33. korrupciós bcs – pénz átadása fedett nyomozó jelenlétében, illetve a nélkül
- Szabolcs-Sz-B Megyei Bíróság B. 614/2009/10. korrupciós: „csapdaporral” színezett pénz, NEM esik vagyonekobjzás alá
- EBH 2001.395 korrupció: rögzítik a csapdapéNZ sorszámait és vegyszeresen is jelölik

Kriminalisztika

Csapdák, daktiloszkópia & szakértők

Krimináltechnikai csapdák

Telepítés előfeltételei:

1. ismétlődő elkövetés
2. behatárolható elkövetői kör
3. újabb elkövetés helyének és idejének ismerete
4. megbízható csapdagazda

Telepítés további kritériumai (szintén feltételek):

- CSAK rendőrség által biztosított, számozott, jelölt csapdaanyag
- Egy csapdaanyagot egyszer lehet használni
- Egészséget | testi épséget nem sértheti
- Telepítést BTO – bűnügyi technikus végzi, hatósági tanú és a csapdagazda jelenlétében
- Telepítésről jkv-et felvenni

Kriminalisztika

Csapdák, daktiloszkópia & szakértők

Krimináltechnikai csapdák

Vegyi csapda telepítésének további feltételei:

1. Vegyszer kereskedelmi forgalomban nem kapható
2. Különböző összetételű anyag (más érintkezés kizárása, azonosítás)
3. Létrehozott nyom szabad szemmel nem látható
4. Nehéz eltávolítani

Realizálás: a csapda működése

- Sajátos eljárási eszköz: **telepítése operatív, leplezett | realizálása nyílt**
- Realizálást rendszerint **megfigyelés** készíti elő
- Realizálás **nyílt eljárási cselekményekkel**: bizonyítási eljárások & kényszerintézkedések: szemle, kutatás, motozás, őrizetbe vétel
- **Első**: csapdaanyaggal érintkezett –e az elkövető
- **Ha igen**: csapdatárgy keresése, találat esetén a csapda eredményes

Kriminalisztika

Csapdák, daktiloszkópia & szakértők

Daktiloszkópia:

- **Daktylos** = ujj + skopein = nézni, szemlélni - ujjnyomvizsgálat
- Megbízható személyazonosítás – alapja az **EGYEDISÉG**
- Korábban: Bertillon féle **antropometria**
- Tenyérfelszín: bőrredők (bőrlécek, papilláris vonalak) | barázdák alkotta kép
- Embrió 3-4. hónaptól – emberi test lebomlásáig létezik & állandó
- **MINDENNEK** egyedi tulajdonságai vannak (megismételhetetlen & állandó)
- Megfestve szabad szemmel is láthatók a sajátosságai
- Bőrfodorszálak: 0,2 – 0,7mm széles ; 01-0,4 mm magas

Kriminalisztika

Csapdák, daktiloszkópia & szakértők

Daktiloszkópia | története:

- Ázsiában legkorábban – eleinte hitelesítés, kiemelkedően fontos iratokon
- XII. sz. Kína: üzleti életben és bűnügyi eljárásban is

Dr. Henry Faulds (1880, angol orvos): evolúciós szempontból vizsgál

- Több év Japánban, ujjnyomat különbségek összehasonlítása, elsőként mind a 10ről
- Helyszínen talált ujjnyom a tettes azonosításához vezet | könyv az ujjnyomat tech-ről

Sir Francis Galton (angol antropológus, 1892): ujjnyomat ábrák osztályozása:

- Íves | hurkos | örvényes – ALW: Arch – loop - whirl
- modern ujjnyomatrendszer alapja, Anglia 1894, Rendőrségi nyilvántartás alapjai:
- 1.) bizonyítani az **EGYEDI**séget
- 2.) azt h egész életen **VÁLTOZATLAN**ok és
- 3.) h **MEGEGYEZNEK** egy már nyt-ott személy ujjnyomával

Kriminalisztika

Csapdák, daktiloszkópia & szakértők

Daktiloszkópia | hazai története:

- **Dr. Pekáry Ferenc** brfkH angliai szabadsága **1902** – megismeri Henry módszerét
- Hazai **ujjnyomat nyt** felállítása **1904** – nincs feedback
- DE: **1907 dánosi négyszeres rablógyilkosság**: Szarvas István vendéglős, felesége, lánya, kocsis
- Sértetteket megölik, eszköz balta, vendéglőt felgyújtják
- A közelben megtalálják a véres baltát – nyelén ujjnyomokat rögzítenek
- 200 tanút hallgatnak ki, mindtől ujjnyomatot vesznek
- Célszemély tagad, több tanú terheli – bizonyíték elé tárása után beismer
- **1909 Országos Bűnügyi Nyilvántartó Hivatal** – részeként Ujjnyomat Hivatal
- IIVH-ig több százezres ujjnyomat nyt, de a háborúban megsemmisül
- **1945-től új nyt** létrehozása
- Eleinte személyazonosítás | egyre több esetben ITE felderítése

Kriminalisztika

Csapidák, daktiloszkópia & szakértők

Daktiloszkópia | gyakorlati alkalmazás:

- **PRO:** gyors, egyszerű, megbízható, közvetlen (és többször döntő) bizonyítékot eredményez
- **1.) elkövető azonosítása** helyszínen hagyott nyom alapján – évente cca 1000-1050 elkövető
- **2.) ismeretlen holttest** azonosítása – évente átlag 20 esetben (előfeltétel: benne van a nyomban)
- **3.) valódi személyazonosság** megállapítása – ismeretlen | álnevet használó elkövetők: évente cca 400 eset | 150 Interpol | 80 igazoltan hamis
- **Alapja:** fodorszálak sajátos rajzolata – ún. sajátossági pontok a rajzolatban, minúciák
- Egyetlen első ujjpercen cca 100 minúcia

Azonosítás tételei:

- **1.) egyediség** – nincs ismétlődés | Galton: ismétlődés valószínűsége 1 : 64 MRD de ez egy időben KIZÁRT
- **2.) állandóság** – idővel SEM változnak meg, mert az irharétegbe vannak beágyazódva
- **Átmeneti, kisebb sérülés** – felhám felveszi az eredeti alakot | jelentős, súlyos sérülés vagy betegség: hegesedett szövet – még inkább jellemző lesz

Kriminalisztika

Csapidák, daktiloszkópia & szakértők

Daktiloszkópia | azonosság megállapításának folyamata:

- **Előzetes vizsgálat:** Ujj vagy tenyérszemnyom-e – nyomfajta megállapítása
- **Előzetes szűrés:** mintázat-típus szerint: ív - hurok – örvény szabálya (szemrevételezésre is)
- **Elegendő sajátossági pont (minúcia) van-e az azonosításhoz?** [kb 10]
- Nem megfelelő számú sajátossági pontot tartalmazó **minták kizárása**
- **Referencia sajátossági pontok** kiválasztása
- **HA azonos típusú a kettő** – minúciák száma, típusa és elhelyezkedése egyforma
- **NEM lehet** az elhelyezkedést illetően egyetlen **ellentmondás** sem
- **Globális minimum-standard:** 7-16 minúcia, szakértői gyakorlat 8-12

Kriminalisztika

Csapdák, daktiloszkópia & szakértők

Daktiloszkópia | szakértők :

- Ujjnyomat **szakértői tanfolyam** elvégzése | eredményes vizsga
- NSZKK szakértője mellett **egy éves gyakorlat** | önálló, megalapozott szakértői megállapítások
- Önálló dakti szakértői jogosultság - **NSZKK: Nemzeti Szakértői és Kutató Központ [ex BSZKI]**
- Szakvéleménnyel szembeni **követelmények**: szakszerű | tárgyilagos | pontos | kimerítő | világos

A szakértő alkalmazása

- **Kirendelés** (hatósági igénybevétel) | kérdések | ezekre mind válaszolni
- Minta vizsgálata | azonosságok – eltérések tételes **azonosítása**, majd **értékelése**
- Azonosság megállapítása: **kizárható-e minden más** személy
- „**kizárásra alkalmas**” jelölés: kiemelt tárgyi súlyú bcs, elenyésző bizonyíték, kevesebb mint 12 minúcia
- **Vélemény előterjesztése**: előzmény (lelet) | vizsgálat és vélemény | összegző értékelés | kategorikus megállapítás

Automatikus azonosítás (AFIS)

- Automatic Fingerprint Identification System – automatikus azonosító rendszer
- Tíz ujj + tenyérszemély a rendszerben - új nyom – autoscan – pár perc és eredmény
- Szakértő itt is: kizár vagy azonosít – kontrollvélemény másik szakértőtől

Kriminalisztika

Csapdák, daktiloszkópia & szakértők

Ballisztika - fegyvertan

- **Lőfegyverek & lőszer** használatával kapcsolatos nyomok rögzítése, értékelése | vizsgálati módszerek kidolgozása
- **Lőfegyver:** gáz segítségével | 7,5 joulnál nagyobb csőtorkolati energiájú lövedék lőhető
- **Lőszer:** egybeszerelt töltény: lövedék, lőpor, gyúelegg
- **Belső ballisztika:** kényszerpályán mozgó lövedék mozgásának elemzése – fegyver csövében
- **Külső ballisztika:** kényszerpályát elhagyó lövedék mozgása

Helyszínen megtartott szemle során kulcskérdés

- fegyver, lőszer, hüvely és lövedék felkutatása, helyének azonosítása, rögzítése
- Leadási és becsapódási pontok azonosítása + ha van ilyen: fegyvert használó kezén lévő anyagmaradványok, lőpor rögzítése

Kriminalisztika

Csapdák, daktiloszkópia & szakértők

Ballisztika - fegyvertan

Alapvető és kiegészítő lövési elváltozások: MAGA a lövés okozta v sem

- **Alapvetők:** bemeneti és kimeneti nyílás, ha utóbbi nincs: vaknyílás
- **Lőcsatorna:** a lövedék által az anyagban létrehozott üreges útvonal, egyenes
- **Átmenő lövés – érintő lövés – gurulatos lövés (lepattanó lövedék)**
- **Kiegészítő elváltozások:** lőporgáz, lőporfüst, csőtorkolati láng, lőporszemcsék hozzák létre
- **Lövési pozíció és lőtávolság meghatározásában van szerepük**
- **Füst & korom 30-80 cm távolságon belül kimutatható (típusfüggő)**
- **Lőporszemcsék 25-200 cm távon belül (fegyvercső méretétől függ)**
- **Kilövési | becsapódási pontok – lőtávolság: 1,5 cm-ig közeli | 1,5m kis távolság | azon kívül távoli (csak behatolási nyom, kiegészítő elváltozás nincs)**
- **Lőirány:** becsapódási pontból indulva – elmozdulás mentes lőcsatornából megadható lehet
- **Lőállás:** lövés leadásának helye

Kriminalisztika

Csapdák, daktiloszkópia & szakértők

Poligráf alkalmazása

- **Poligráf = „többféle írás”** – sokcsatornás műszer, írotű
- Hazugság **pszicho-fiziológiai** (élettani) jeleit méri:
- emberi testben végbemenő változások
- Változásokat **grafikusan jeleníti meg** (görbék), írotűk segítségével
- Titkolás, leplezés hatása: feszültség, szorongás – fizikailag: vérnyomás, pulzus, légzés
- **Oka:** szimpatikus idegrendszer működése előtérbe – több vér az izmokba, „készenléti” állapot
- kezdetben 4 csatorna, ma **minimum 7 csatorna**
- **USA** elterjedt módszer, **évi 1 M mérés** büntetőeljárásban
- Hatósági és **civil szférában** való felhasználás: titkosszolgálat, rendőrség, gyógyszeripar (ipari kémek ellen)

Kriminalisztika

Csapdák, daktiloszkópia & szakértők

Poligráf jogi természete, értékelése

- **1973. évi I. tv („nagyon régi Be.”)** – NEM említi, rendőrségi tv szabályozza
- **1998. évi XIX. (régibb Be.”)** 3 szabály:
  - tanú & terhelt CSAK beleegyezéssel | 18 év alatt EGYIK SEM | szaktanácsadó kötelező
- **2017. évi XC („a Be.”):** műszeres vallomásellenőrzés néven (UAZ a 3 szabály)
- Be.-ben már bizonyítási eljárások között (!)
- **Szaktanácsadó:** ha a bizonyítási eszközök felkutatásához, megszerzéséhez, összegyűjtés vagy rögzítéshez különleges szakértelem kell | szakkérdésben kell felvilágosítás – NEM hoz létre új bizonyítékot (ellentétben szakértő)
- **Régi szabályozás oka:** nyomozás még verziókkal (többféle megoldást is számításba véve) dolgozik, poligráf ebben ORIENTÁL – nem bizonyíték, hanem annak megszerzésében segít
- **Csakhoggy:** szaktanácsadó eljárásáról – JKV, ezt csatolják iratokhoz – bíróság kénytelen állást foglalni a jogi természetéről (felhasználható-e)?

Kriminalisztika

Csapdák, daktiloszkópia & szakértők

Poligráf jogi természete, értékelése

- Változás: orientáló eszközből bizonyíték: **BH 1997.115**
- LB: **más bizonyítékokkal együtt** (ergo: NEM önmagában) felhasználható, mint a pszichológiai szakértői vizsgálat - vélemény része
- Konkrét ügy: emberölés lakáson belül, 2 vádlott tagad, bíróság meghallgatja a 2 pszichológust
- poligráf keretében **spontán igaz reakció** a „ketten voltak-e” kérdésre,
- **Pozitív reakció** a lakás berendezésére, holttestekre - NEM jártak korábban a lakásban
- Szaktanácsadó | pszichológus **NEM a szavahihetőségről nyilatkozik** (annak megítélése a hatóságok feladata) HANEM arról, milyen ingerkérdésre milyen változás volt tapasztalható (objektív)
- Poligráf: **NEM kihallgatás** – nem a szóbeli válasz használható | hanem a fiziológiai
- megerősítheti | gyengítheti a vallomást

Kriminalisztika

Csapdák, daktiloszkópia & szakértők

Az igazságszérum

- Létező szer, pentothal | thiopentál-nátrium | thiopentál-szódium: $C_{11}H_{17}N_2NaO_2S$
- Felfedezése **1930-ban**, két kémikus USA, fájdalomcsillapító kifejlesztésén dolgoznak
- **Nagy dózisban** kiüt – altatás, mesterséges kóma, kivégzések
- **Kis dózisban**: lelassítja az agyműködést, részegség-szerű állapot
- Lebontja a szorongást – Id. háborús traumák feldolgozásában ad segítséget
- **Feltételezés**: a hazugság összetett, tudatos tevékenység – NEM fog működni a szer hatása alatt (CIA, KGB felhasználás)
- **Probléma**: az igazmondás SEM – a hatása alatt befolyásolható az alany, szájába adhatók a válaszok
- **60'-as évek USA**: LB kimondja, h nem használhatók fel az így megszerzett vallomások, megbízhatatlan – nem őszinte lesz tőle hanem irányítható